

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

HANS EN GRIETJE

Toneelbewerking in twee bedrijven

door

Willy Duts

Toneelfonds J. Janssens

Antwerpen - 1992

Nr. 1580

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste VIJFTIEN tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel 4

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aankoopbewijs. Dit bewijs moet samen met een aanvraagkaart waarop plaats en datum(s) van opvoering werden ingevuld, minstens veertien dagen voor de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gecopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

cop. 1986 Toneelfonds J. Janssens/Willy Duts

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PERSONAGES

MOEDER

VADER

HANS

GRIETJE

BURGEMEESTER

KINDEREN

UIL

STERREN

MOEDER KONIJN

KONIJNTJES

ROVERBAAS

ROVERS

TOVENAAR

RAAF

POES

HEKS

7 MUISJES

DE MAAN

DE ZON

EEKHOORN

DIEREN ALLERLEI

(Onbeperkte bezetting)

HANS en GRIETJE

Ie bedrijf.

Decor : Huisje - binnenzicht

Rustige muziek

Moeder werkt in de keuken of keukenkamer.

Vader hakt buiten hout of bindt bezems.

Dit mag een tijdje duren om sfeer te scheppen.

- moeder : (komt buiten, handen aan de schort afvegend - bitsig)
En ik dacht dat de burgemeester vandaag naar hier kwam om die bestelling hout en om nieuwe bezems aan te kopen.
- vader : (rustig)
Pros, de schepen van openbare werken heeft me in de week beloofd dat hij ervoor zou zorgen dat die bestelling bij mij gedaan werd.
- moeder : Och man, je zult wel hebben staan dromen.
Hoelang is't geleden dat je nog een vracht hout verkocht hebt. En die bezems hier. Hoelang staan die hier al. Als je niet oppast schieten ze wortel.
- vader : Ja, vrouw, ik weet het. Maar 't is nog geen avond en de burgemeester heeft het de laatste tijd druk. De verkiezingen nemen veel tijd in beslag.
- moeder : Goed, goed. Maar de kinderen komen thuis en geld is er niet om wat te kopen.
- vader : Ik loop wel even tot bij bakker Nand, die heeft nog wel wat brood van een paar dagen geleden. Voor een vrachtje hout krijg ik wel wat.
(hij staat op, neemt wat hout en vertrekt)
(moeder gaat weer aan't werk)
(uit de verte joelende kinderen die van school komen - ze dragen boekentassen - Grietje komt als laatst ...)
- Hans : Mijn vader is nog sterker. Zo'n dikke boom heeft hij wel eens omgehakt.
- Kind 1 : En mijn vader steekt drie botten hooi omhoog en zwiept ze dan op de kar. Da's toch veel straffer !
- Kind 2 : Da's toch niks zeker. Mijn vader kan een zak kolen opheffen met één hand. Ik geloof dat zo'n zak wel ...
twintig, nee nee, vijfentwintig kilo weegt.

Grietje : (die de jongens voorbijloopt, naar huis toe)
 Pochers !
 (de jongens kijken haar na - Grietje verdwijnt in huis bij moeder)

Hans en de kinderen zetten zich aan een spel : bv. knikkeren

Burgem. : Dag jongens.
 allen : (blijven onverstoord verder spelen)
 Dag mijnheer de burgemeester.
 Burgem. : Hans, is je vader thuis ?
 Hans : Ik denk het niet. Maar moeder die is wel in huis.
 Burgem. : (gaat tot aan het huis en klopt aan)
 moeder : (komt opendoen - toont zich uiterst vriendelijk, ietwat overdreven vleiend)
 Kom binnen, mijnheer de burgemeester. 't Is zeker voor mijn man.
 (geeft de burgemeester geen tijd om te antwoorden)
 Vlug Grietje, loop vader halen. Vader is bij bakker Nand.
 (pakt Grietje en duwt haar buiten)
 Burgem. : En de zaken gaan goed mevrouw.
 moeder : (terwijl ze de burgemeester een stoel aanbiedt, veegt deze nog vlug schoon)
 De laatste tijd niet al te best. Maar die bestelling hout van de gemeente komt toch juist op tijd. Zo met die twee kinderen. ... En alles wordt de laatste tijd maar duurder en duurder ...
 Grietje : Moeke, vader is er !
 (gaat dan touwtje springen of hinkelen, met pop spelen)
 vader : (met brood onder de arm)
 Dag mijnheer de burgemeester. En goed nieuws ?
 Burgem. : (schraapt zich de keel - aarzelt)
 Wel ... eh ... Zie je, ik ben eigenlijk niet alleen die beslist en ... er komt heel wat bij kijken ... het moet vlug gaan, zie je ... eh ..., wij hebben aan jou gedacht en vooral ik heb gepleit voor jou ... maar de gemeenteraadsleden, zie je ik beslis niet alleen, hebben eenparig beslist ... heel laat nog ... dat de bestelling best zou toegewezen worden aan de (naam van een groot houtbedrijf) ...
 vader : (gaat zitten, ontmoedigd)

- Burgem. : Niet getreurd man, vroeg of laat zal het wel eens jou beurt zijn. Maar zie je, het moet vlug gaan ... en met machines ...
 Echt, ik heb mijn best gedaan.
 (kijkt op klok)
 Oh, al zo laat. Echt mensen, ik moet voortmaken. Afspraken ... vergaderingen ... je begrijpt wel.
 (klopt op de schouder van de man)
- vader : (reageert niet, is met verstomming geslagen)
- Burgem. : Goedenavond.
 (hij verdwijnt)
- moeder : Nu zie je wel ! Jij gelooft ook altijd de praatjes van de mensen.
 Hoe moeten wij nu de eindjes aan mekaar knopen.
 Hans, Grietje binnenkomen. 't Is bedtijd ...
- Hans : Toe moeder, laat ons nog wat spelen.
- moeder : Je hoort wat ik je zeg.
- Hans : Tot morgen jongens.
- jongens : Ja Hans, tot morgen.
- moeder : Vader, kom jij ook nog ?
- vader : Ja, ja.
 (hij sloft binnen)

Ondertussen veranderen zon en maan - sterren komen langzaam op en vermeederen geleidelijk in aantal.

Muziek.

Binnen in't huis wordt er gegeten. Wanneer maan en sterren klaar zijn kan er voortgegaan worden met het spel in huis.

Avondsfeer.

- Hans : Moeke, krijg ik nog wat.
- moeder : Neen, want anders is er niet genoeg meer voor morgen en vader heeft de ganse dag hard gewerkt. Hij moet ook nog wat.
- vader : Och geef't hem maar.
- moeder : Morgen moet er nog zijn. Ze moeten maar slapen gaan. Dan voelen ze de honger niet.
- Grietje : Vake, vertel je ons nog een verhaal.
- Hans : Ja, vader. Van Gelukkige Hans.
- moeder : Naar bed, kinderen. Vader is te moe. Hij moet morgen weer vroeg uit werken gaan. En trouwens jullie moeten er ook vroeg uit.

- Hans : Maar moeder, morgen is er geen les.
- Grietje : Toe moeke, laat vader nog wat vertellen, een kort verhaal.
- moeder : Naar bed, vooruit.
- vader : Ga maar kinderen. Ik kom je wel toedekken.
(kinderen gaan koppig naar bed)
- moeder : Hé, jullie hoeven zeker geen slaap wel meer te zeggen.
- Hans : Slaap wel, moeder.
- Grietje : Slaap wel ...
- moeder : Vlug in bed, (murmelt dan) ... mormels.
(vader kijkt even verrast op)
(we zien Hans en Grietje in bed)
(vader gaat de kinderen toedekken)
- vader : (vertelt een kort verhaal ... Hans en Grietje vallen in
slaap - vader gaat terug naar de keukenkamer, gaat naar
buiten, wil nog wat werken, zet zich dan neer)
- moeder : (komt buiten)
Zit je hier weer te niksen of zit je te wachten tot er
iets uit de lucht gaat vallen.
Alles is op, voor morgen en de volgende dagen is er geen
geld meer. Er rest nog een beetje brood. Besef je dat
wel goed.
- vader : Ja, ja vrouw.
- moeder : Ja, ja ... en wat staat er ons nu te doen ?
- vader : (haalt de schouders op)
- moeder : Je weet het niet.
- vader : De kinderen ... de kinderen, wat moet er van hen ge-
worden ?
- moeder : Zeg toch beter wat moet er van ons ...
- vader : Wij redden 't wel. Maar mijn twee arme stakkers.
Hun maagjes doen pijn van de honger. In hun ogen zag
ik een droevige glans.
- moeder : Je zegt het wel goed. "Mijn kinderen". Inderdaad ze
zijn van jou, niet van mij.
- vader : Wat bedoel je daarmee ?
- moeder : Dat het jou kinderen zijn.
Ik weet er wel raad mee. Stuur ze weg.
- vader : Vrouw, hoe durf je zoiets te zeggen.
- moeder : Goed, zorg er dan voor dat er morgen eten is in huis of
wat geld om wat nieuwe kleren te kopen. Dit kleed, kijk
eens ... ik draag het al jaren.
- vader : Ik zal er wel wat op vinden ofwel kijk ik uit naar ander
werk.

- moeder : Ik heb een idee !
- vader : Hoezo ?
- moeder : Morgenvroeg gaan we naar het bos. De kinderen nemen we mee. We laten de kinderen diep in't bos achter. Samen zullen ze het wel redden.
- vader : (vliegt kwaad rechtop)
Maar vrouw, hou je niet van onze kinderen.
- moeder : Onze kinderen. Jou kinderen, vergeet niet dat ik met jou getrouwd ben, niet met je kinderen.
- vader : Je hebt me beloofd goed voor hen te zorgen.
- moeder : Toen waren de tijden nog goed.
Er zal wel iemand zijn die voor hen zal zorgen.
Wanneer ze dan groot zijn en hun kost waard zijn, halen we ze terug.
(ondertussen is Hansje wakker geworden van de honger, toont dit door aan zijn buik te wriemelen)
(hij hoort vader en moeder praten en zet zich aan't luisteren)
- vader : Nee vrouw, we mogen hen niet in de steek laten. We zullen er wel iets anders op vinden.
- moeder : Bij de familie brengen zeker. Ze zullen er eens fijn om lachen. Nee, nee ... we brengen hen tot diep in't bos waar de bomen het dichtst bij elkaar staan. Ze zullen de weg naar huis niet meer vinden. Ja, ja zo doen we het ! En jij doet wat ik je zeg.
- vader : Ik hou zo van hen.
- moeder : Jij dwaas, moeten we dan alle vier van honger omkomen.
- vader : Ik sterf nog liever dan hen achter te laten.
- moeder : Je doet wat ik je zeg daarmee uit. Kom we gaan naar bed. Morgen zien we wel.
(Hans die alles gehoord heeft, sluipt terug)
(moeder verdwijnt na het doven van het licht in slaapkamer. Vader schudt vertwijfeld het hoofd en gaat ook naar slaapkamer)
- Hans : Grietje, wordt wakker !
Grietje ...
(wanneer Grietje wakker wordt en het wil uitschreeuwen legt Hans Grietje de hand op de mond)
Ssst ...
- Grietje : (fluistert)
Hans toch, waarom maak je me wakker.
- Hans : Stil. ... Ik heb je iets te vertellen.

- Grietje : Zo midden in de nacht. Dat moet wel iets belangrijks zijn of heb je weer één van die rare dromen gehad.
- Hans : 't Is echt waar.
Luister. Ik had zo'n honger dat ik niet slapen kon. Ik wou nog wat eten gaan zoeken toen ik vader en moeder hoorde. Ze vertelden verschrikkelijke dingen.
- Grietje : Wat dan wel ?
(roept dit wel wat luid - duidelijk geschrokken)
- Hans : Niet zo luid. Ze mogen ons niet horen. Morgenvroeg willen vader en moeder ons weg brengen en ons in't bos achterlaten. Ze hebben geen geld meer.
- Grietje : (begint te wenen)
Is dat allemaal echt waar. Dat had ik van vader nooit verwacht.
- Hans : Neen, vader draagt geen schuld. 't Is onze stiefmoeder die het zo wil. Maar wees gerust, we redden het wel. Ik heb al een plannetje bedacht.
- Grietje : Laat eens horen.
- Hans : Op 't wegje achter het huis liggen kiezelsteentjes. Ik zoek er allemaal witte uit. Let maar goed op, 't komt heus wel in orde.
- Grietje : Och, kiezelsteentjes, waarvoor zou dat nu weer goed zijn. Je kan er je honger toch niet mee stillen.
- Hans : (Hans glipt door de deur, luistert aan deur van vader en moeder of alles wel stil is, verdwijnt dan naar buiten - kijkt de maan even aan)
Wil je me helpen, schijn even heel sterk op de weg achter het huis. Ik wil er witte kiezelsteentjes zoeken) (de maan knikt en wenkt de sterren die mee moeten helpen - geluid van xylofoonmuziek)
Dank je vriendelijk ! Ik hoop dat jullie er de volgende dagen nog zullen zijn.
(glipt naar binnen)
- Grietje : En ?
- Hans : Ja hoor, twee zakken vol.
De maan en de sterren hebben me geholpen.
- Grietje : Hansje, ik geloof dat je niet wijs meer bent. Je hebt zeker een nare droom gehad.
Kiezelsteentjes !
(valt terug in slaap)
- Hans : Was't maar.
(kruipt terug in bed - ligt nog een tijdje te woelen)

Muziek - treurig - maan en sterren worden moe. Zon komt langzaam op - de maan en de sterren verdwijnen.

Ochtend.

- moeder : (komt uit slaapkamerdeur - gaat naar de kamer van Hansje en Grietje)
 Luilakken opstaan.
 Een vrije dag betekent niet dat je de ganse tijd mag luieren. Nee naar't bos, hout sprokkelen.
- Grietje : Oh moeke, ik heb nog zo'n vaak.
- moeder : Vooruit opstaan.
 Hans wakker worden.
 (Hans wordt moeilijk wakker)
 (moeder verdwijnt naar vader - Hans en Grietje kruipen moeizaam uit bed - omhelzen elkaar en gebaren van sterkte 't zal wel lukken)
 Vader, vooruit 't is tijd !
- vader : Ja vrouw, ik kom.
- Hans : (uit kamer)
 Moeke krijgen we nog wat te eten ?
- moeder : Eén boterham, er moet nog wat overblijven voor deze mid-dag in't bos. Vanavond zien we wel.
 Maar man maak nu toch eens voort.
- vader : Ik ben nog zo moe. Ik heb de ganse nacht geen oog dicht gedaan.
 (reactie Hans en Grietje)
 Ik heb liggen piekeren hoe 't allemaal zou aflopen.
 (komt in deur)
- moeder : (tot bij hem)
 Hou je mond, seffens horen de kinderen 't nog en loopt alles verkeerd. Maak maar voort anders gaan de kinderen nog vragen stellen.
 (Hans en Grietje kleden zich ondertussen aan. Ze houden zich stil en hun houding wijst erop dat ze voor alles aandacht hebben)
- Hans : Hier zijn we al.
- Grietje : Kom geef het brood aan mij. Ik bewaar het wel.
- moeder : Neem jij dan de zakken en het touw, Hans.
- Hans : Goed moeder.
- moeder : (vleiend)
 Jullie zijn tenminste flinke kinderen.

- moeder : Je vader mag wel voortmaken.
Vergeet je bijl niet.
Ik ga al. Volgen jullie maar.
- Hans : Kom vader, we helpen je wel met het werk.
(Hans en Grietje komen bij vader en helpen hem met de bijl)
- vader : (omhelst vlug zijn kinderen, kort maar bewust hevig)
- moeder : (achter huis)
Komen jullie nog ?
- vader : Vooruit kinderen, anders ...
- Grietje : Wat is er vader ? Je kijkt zo droef.
- vader : Och niets !
Kom anders wordt moeder boos.
(ze vertrekken ook, Hans blijft wat achterop en laat kiezelsteentjes vallen)
- Wanneer de personages weg zijn komt het bos tot leven - kinderen beelden de bomen uit - bouwen een bos op.
Muzikale omlijsting.
- (Hans en Grietje komen op met vader en moeder - hebben zakken vol hout bij)
- moeder : Goed, jullie mogen hier rusten.
(Hans en Grietje moe neer.)
Vader en ik gaan nog wat verder het bos in.
- vader : Vrouw, we blijven ook hier.
De bomen zijn hier dik genoeg. Kijk deze.
(wil hakken)
- moeder : Man, we gaan verderop. Begrijp dat nu toch of heb jij geen hersens in je hoofd.
(gebaar van "weg hier")
- vader : Wachten jullie hier maar. Moeder en ik gaan dieper in't bos. Als we klaar zijn komen we ...
- moeder : Allé man, nu is't wel. Het zijn toch geen kleine kinderen meer die niet alleen durven blijven.
- vader : Als jullie het te koud moesten krijgen maken jullie maar een vuurtje om je lekker te warmen.
Eet je brood maar op ...
- moeder : Man zeur niet zo op. De dag is al vlug genoeg om.
Dag Hans ... dag Griet, tot zo.
- vader : (omhelst nog vlug de twee kinderen, Hans knipoogt naar vader - vader verdwijnt)

- Hans : Oei, wat ben ik moe. Even de beentjes uitstrekken.
Zo. Heerlijk !
- Grietje : Hier een stuk brood.
Zie je wel Hans dat je gedroomd hebt. Vader en moeder zijn nog bezig. Hoor vader maar hakken.
(men hoort inderdaad gehak)
(vleit zich ook neer)
(Hans en Grietje vallen dan in slaap)
(de bijlslagen houden op - vrouw komt tot bij de kinderen)
- Moeder : Kijk, daar liggen ze. Kom, weg ermee.
(trekt man mee terug naar huis)

Licht dooft - zon weg - maan en zon verwisselen - sterren weer langzaam op.

Muzikale omlijsting - tussenspel.

Het is nacht - de elfjes dansen - dieren komen kijken.

De tovenaars kleurt de witte kiezelsteentjes goudkleurig of vangt ze door goudstukken.

- Hans : (rekt zich uit en komt moeizaam overeind)
Oh ... oei.
(kijkt dan verbaasd om zich heen, weet niet goed meer waar hij zich bevindt)
(bij het wakker worden vluchten de dieren bang weg)
- Grietje : Wat heb ik heerlijk gedroomd.
(rekt zich uit, realiseert zich niet dat ze in het bos is, ver weg van huis)
Ik droomde dat ik in het bos lag en dat de elfjes rond me dansten en alle dieren keken toe.
- Hans : Grietje, maar we zijn nog in't bos. Kijk maar.
- Grietje : (realiseert zich dan de werkelijkheid - roept)
Vader. ... Moeder. ...
- Hans : Rustig Grietje. Weet je nog, mijn kiezelsteentjes.
- Grietje : Wat kan ik nu met kiezelsteentjes doen. Mijn honger stillen ... Hé Hans, je beide zakken zijn leeg.
- Hans : Zeker. Ik heb onderweg telkens de steentjes laten vallen. Zo vinden wij onze weg wel terug. Kijk maar. Hé, ik vind ze niet meer.
- Uil : (is uit zijn schuilplaats naderbij gekomen)
Neen kinderen, die vind je niet meer. Maar kijk eens goed.

- Hans : (raapt plots één van de goudstukken op)
Een goudstuk ... en hier nog één ...
- Uil : Jullie hebben geluk gehad. Het was elfjesnacht en dan komt ook de tovenaer langs.
- Grietje : Maar hoe wisten jullie ...
- Uil : Alles wat hier in het bos gebeurt ontsnapt niet aan mijn ogen. Jullie hoeven de weg van de goudstukken maar te volgen.
- Hans : Grietje, wat zal vader gelukkig zijn.
(ze dansen van vreugde)
- Uil : Haasten jullie je maar. Weldra komt de zon op. Ik begeleid jullie wel.
(ze volgen de weg van de goudstukken tot bij het huis van de houthakker)

De bomen verdwijnen - de zon komt langzaam op - het wordt weer ochtend.

- Hans : Vader, vader ...
- Moeder : (komt buiten - kwaad)
Waar komen jullie vandaan ? We zijn zo ongerust geweest. We waanden jullie verloren. Jullie vader is erg droevig.
- Hans : Waar is hij nu ?
- Moeder : Vanmorgen vroeg is hij het bos ingegaan, achter het huis.
- Grietje : (is tot achter het huis gelopen)
Hier is vader al.
- Hans : Vader kijk eens wat we voor jou hebben.
- Vader : Goudstukken ! Daar kunnen we een hele tijd mee verder.
(omhelzing)
- Moeder : (komt naderbij - met geveinsde goedheid)
Wat een geluk dat jullie er zijn. We misten jullie echt.
(vader en kinderen gaan in huis)
Nu kan ik me toch een paar nieuwe kleren kopen en eens lekker eten.
(gaat ook binnen)
(binnen rond de tafel spelen zich gelukkige tafereeltjes af)

Het licht dooft uit - spot op uil en dieren en enkele bomen.
 Uil met enkele dieren op. De uil vertelt dan het verhaal verder.
 Uil met boek, dieren rond uil.

Uil : En zo ging het verder. Hans en Grietje waren twee gelukkige kinderen. Vader werkte met veel ijver, hij had zelfs een nieuwe bijl gekocht om nog vlugger de bomen te kunnen omhakken. Maar de hout-fabriek in de buurt ontnam de vader veel werk. Gelukkig hadden ze die goudstukken om hen uit de nood te helpen. De stiefmoeder maakte dan wel opmerkingen van : jullie verkwisten het geld en werk wat harder; laat je toch niet doen. Voor zichzelf had ze een nieuw kleed gekocht. Hans en Grietje moesten het maar doen met hun kleren van vroeger. Ze groeiden toch niet te fel op en daarenboven, het waren toch haar kinderen niet. De burgemeester wist dat het de houthakker weer voor de wind ging en was niet meer komen opdagen om één of andere hout-bestelling te doen. De mensen uit het dorp vonden het eigenaardig dat de houthakker het zo goed kon doen en zodoende oordeelden ze dat hij het wel stelde. Hun bezems kochten ze dan wel elders. Doch wie uitgeeft en weinig inkomen heeft vergaat het slecht. Zo gebeurde het ook bij de houthakker en zijn gezin. ...

(de dieren verdwijnen)

(in huis : vader en moeder aan tafel, Hans en Grietje in bed)

- Moeder : Zie je wel. Wat heb ik je gezegd. Schone liedjes duren niet lang.
- Vader : Ik wist het vrouw dat het weer gebeuren zou. Ik hoop- te dat de burgemeester een goed woordje voor me zou doen bij de raadsleden.
- Moeder : Jij bent ook zo naïef om alles te geloven. Hier in en daar uit. (gebaar aan hoofd)
- Vader : Goed, morgen ga ik nog eens met hem praten.
- Moeder : Hij zal je weer wat beloven.
- Vader : Och, dan vinden we er wel iets anders op.